

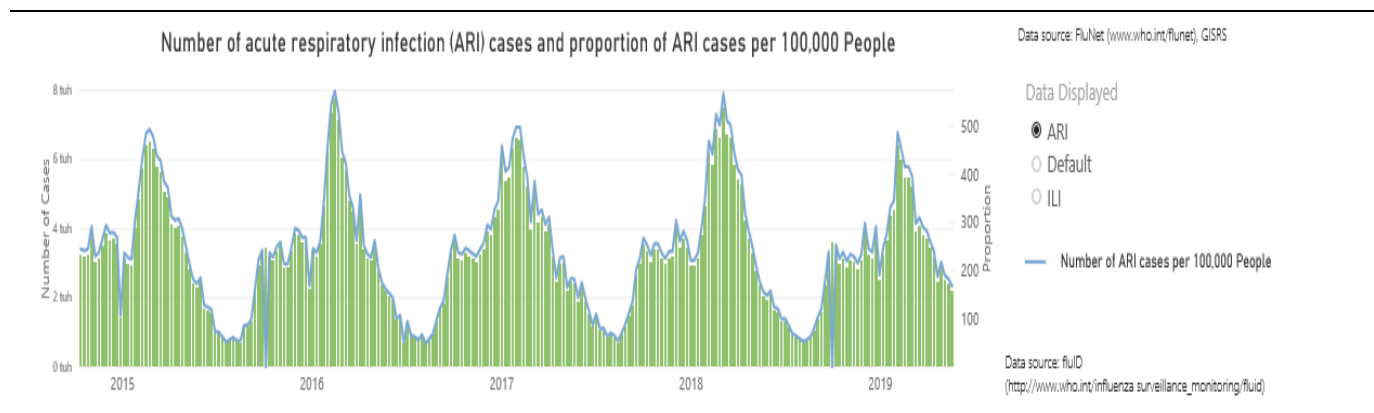
GRIPPOHOOAJA KOKKUVÕTE 2018/2019

Eestis haigestus 2018/2019 hooajal grippi hinnanguliste arvestuste järgi **45 - 55 000** inimest. Võrreldes eelmise hooajaga vähenes haigestunute arv keskmiselt 5 % võrra.

Gripi hooaeg kestab üldjuhul oktoobrist maini ning gripiviiruse ringlusse ilmumine sel ajavahemikul on tavaline. Sel hooajal hakkas haigestumine kasvama tavapäraselt detsembri lõpus jõudes haripunkti jaanuaris. Haigestumuse intensiivsus püsis keskmisel tasemel 4 nädalat alates veebruarist kuni märtsi alguseni. Ülejäänud nädalatel hinnati haigestumuse intensiivsus madalaks. Üksikuid gripiviirusega seotud haigestumisi registreeriti veel ka juunis.

Ambulatoorsete haigestunute arvu osas osutus hooaeg üheks leebemaks, maksimaalne haigestunute arv ei ületanud 6424 inimest/nädalas. (*Joonis 1*).

Joonis 1 Ambulatoorsete ARH-desse haigestunute arv hooajal 2018/2019

Terviseameti andmeil hospitaliseeriti raske gripi või gripiga seotud pneumoonia tõttu 1662 inimest. (1946 hooajal 2017/2018).

Intensiivravi vajas 130 inimest (212 inimest hooajal 2017/2018).

Gripist tingitud tüsistuste tõttu on surnud 57 haigestunut . (94 inimest hooajal 2017/2018).

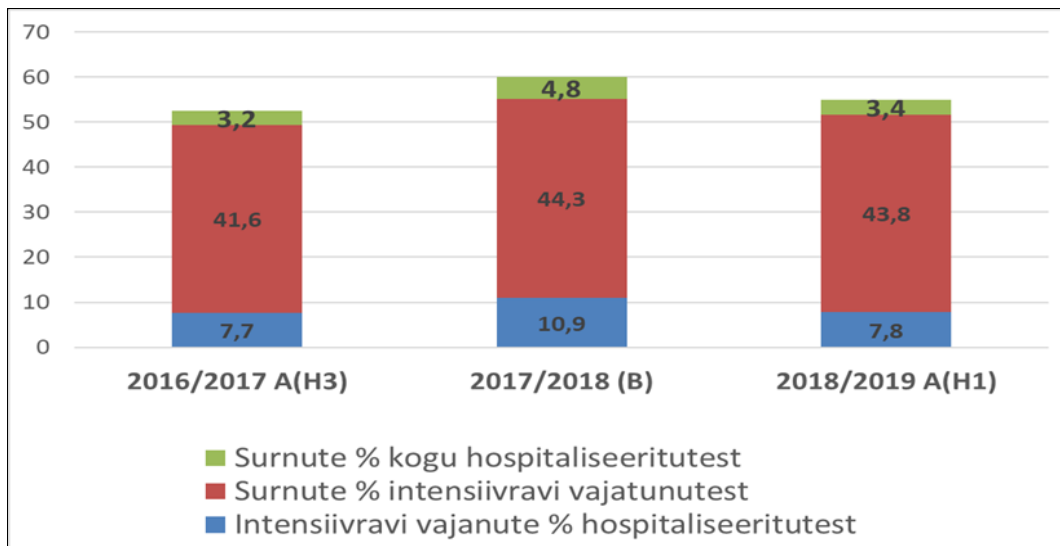
Võrreldes eelmise hooajaga vähenes haiglaravi vajanud patsientide arv 14,6 %, intensiivravi vajanute arv 38,7% ning surnute arv vähenes 39,4% võrra.

Seega, osutus hooaeg üheks leebemaks viimase viie aasta jooksul.

Intensiivravi osakonda sattus 7,8% (eelmisel hooajal - 10,9%) kõikidest gripi tõttu hospitaliseeritud patsientidest. Kõikidest intensiivravi osakonda sattunutest suri 43,8% (eelmisel hooajal 44,3%). (*Joonis 2.*)

Oluliselt suurenes hospitaliseerimist vajanud laste ja noorukite arv vanuses kuni 15a, moodustades 42,3 % kõikidest hospitaliseerimist vajanud patsientidest (eelmisel hooajal 28,9%).

Joonis 2 Hooegade raskusastme võrdlus (%)

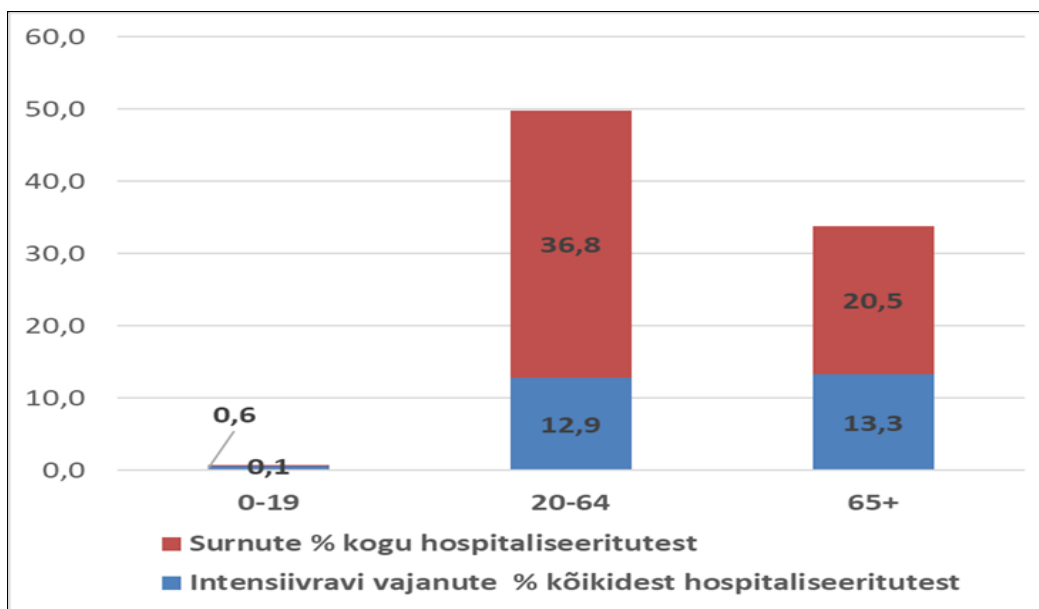

Esmakordselt sel hooajal toimusid muudatused raskekujuliste grippide vanuselises struktuuris: intensiivravi vajanutest protsent vanemaealiste ja tööealiste vanusrühmades oli vastavalt 13,3 ja 12,9, laste vanusrühmas oli 0,6%. Surnute % osutus esmakordselt kogu hospitaliseeritutest olla kõrgeima vanusrühmas 20-64- 36,8%, surnute protsent vanemaealiste hulgas jäi 20,5% piiressse.

Eelmistel hooaegadel viimaste 9 aasta vältel nii intensiivravi vajanutest protsent kui ka surnute protsent oli stabiilselt kõrgeim vanemaealiste seas, moodustades vastavalt 16 ning 65 %.

Joonis 3

Hospitaliseeritute, intensiivravi vajanutest ja surnute proportsioonid vanuse järgi (%)

Põhjuseks on viiruste etioloogilise struktuuri omapära. Ringluses oli **ainult** üks gripiviirus - A-gripiviiruse alatüüp (H1N1)pdm. Selle viiruse omadustega: epideemilise potentsiaali ja virulentsusega võis seostada tagasihoidlikku haigestumuste üldarvu kui ka haigestumiste kasvu hooaja vältel. A gripiviiruse alatüübiga (H1N1)pdm09 on enimohustatud lapsed ning neil on raskekujuliste vormide tekkimise oht suurem. Selle viiruse alatüübi iseärasuseks on

suhteliselt kerge kliiniline pilt ning palju gripile mitteisloomulikke kliinilisi vorme, mistõttu inimesed tihti ei pöördunud haiguse korral arsti poole kuid jätkasid tööl käimist, mistõttu sattusid patsiendid juba raskes seisundis haiglasse. Haigena tööl käimisega saab seostada ka muutused raskekujuliste grippide vanuselises struktuuris, sh ka kõrge surnute ja intensiivravi vajanute protsent tööealiste seas.

Laboratoorselt kinnitati 4275 gripiviirust, neist 4208 A gripiviirust ja 67 B gripiviirust. Alatüpeeriti 108 A gripiviirust ja 67 B-gripiviirust. A-gripiviiruse alatüpeerimine näitas, et 97 (89,8%) korral oli tegemist A(H1N1)pdm09 gripiviiruse tüvega, 11 juhul (10,2%) oli A-gripiviiruse alatüüp A (H3N2).

Raskekujuliste gripijuhtude ülevaade põhineb Tartu Ülikooli Kliinikumi, Ida-Tallinna Keskhaigla, Ida-Viru Keskhaigla, Lääne-Tallinna Keskhaigla, Tallinna Lastehaigla, Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Lõuna Eesti, Narva, Pärnu, Rakvere ja Viljandi haiglate poolt edastatud andmetel.

Nimetatud haigla andmetel on alates jaanuarist vajanud gripi tõttu intensiivravi 130 inimest vanuses 3 – 97 eluaastat.

2 inimest oli väidetavalt terve, kolme inimese puhul puudusid andmed kaasuvate haiguste kohta, ülejäänud patsiendid kuulusid riskirühmadesse kas vanuse või kaasuvate haiguste olemasolu tõttu. Intensiivravi vajanute mediaanvanuseks on 68,5 aastat. (hooajal 2017/2018 – 77a). 130-st patsiendist sai gripiviirusevastast ravi 48 tunni jooksul 49 patsienti, 7 ei saanud antiviraalset ravi, neist 6 suri; ülejäänud said alates 3 päevast kuni 25 päevani.

Kaasuvad haigused olid 124 patsiendil ehk 95,4 %, neist :

- Südameveresoonekonna haigused (77 inimesel ehk 59,2%), neist puhtalt südamega seotud probleemid olid 25 patsiendil, ülejäänutel patsientidel lisandus üks või kaks muud patoloogiat;
- Muudest patoloogiast olid sagedasem onkoloogilised probleemid (17 pat-l), krooniline obstruktiivne kopsuhaigus (22 pat-l) ja diabeet (23 pat-l), 8 patsiendil – neerupudulikkus , 7 patsiendil – insult

Hooldekodudest oli 11 inimest, neist suri 5 inimest.

Selle hooaja eripäraks võib lugeda intensiivravi osakonda sattunute kõrget arvu haiglasisesse nakkuse tõttu (28,5%). 37 inimesest, kes sattusid intensiivravisse haiglasisesse nakkuse tagajärjel, neist surid 27 ehk 72,9%.

Kaks inimest vanuses 68 ja 76 a. olid vaktsineeritud. Ühel kaasuva haigusena oli kõrgvererõhutõbe, teisel - kopsuvaähk, KOK ja hüpertoonia.

Surmajuhtude ülevaade

Gripist tingitud tüsistuste tõttu on surnud 57 haigestunut vanuses 13-97 eluaastat, neist 48 (84,2%) olid vanemaealised patsiendid vanuses 65+. Suri üks raskete kaasuvate haigustega 13-aastane laps, lastekodust, kellel gripp soodustas surma.

Surnute mediaanvanuseks on 74,2 aastat. Keskmine intensiivravi kestus surnutel oli 6,4 päeva (piirid 1 päev – 31 päeva).

Kõik kuulusid gripi suhtes riskirühma.

Peamine riskitegur oli vanus ja kroonilised haigused.

Põhiliseks riskifaktoriks südameveresoonehaigused. Muudest patoloogiatest oli esikohal krooniline obstruktiivne kopsuhaigus, diabeet, neerupuudulikus ning onkoloogilised haigused. Haiglaravi kestvus oli keskmiselt 7,4 päeva (1-31)

57-st patsiendist sai gripiviirusevastast ravi 48 tunni jooksul 19 patsienti (33,3%), 6 inimest ei saanud antiviraalset ravi üldse, ülejäänud said alates 3 päevast kuni 25 päevani.

Põhipõhjused, mis viisid surmani, olid rasked kroonilised haigused, vaksineerimatus, patsientide hiline pöördumine arsti poole.

Gripivastane vaksineerimine

1. Vaksineerimisega hõlmatus elanike seas

Terviseametil andmetel vaksineeriti hooajal 2018/2019 kokku 92 529 inimest, mis moodustab Eesti elanikkonnast 7,02 %.

Vanuseliselt jaotusid vaksineeritud järgmiselt:

- 0-4 a - 3414 inimest, mis moodustab 4,9%
- 5-14 a - 6163 inimest, mis moodustab 4,3%
- 15-64 a - 56686 inimest, mis moodustab 6,7%
- 65+ a - 26256 inimest, mis moodustab 10,2%

2. Pilooprojekt „Gripi vastu vaksineerimine apteekides“

Vaksineerimisega hõlmatus kasvule aitas kaasa pilootprojekt „Gripi vastu vaksineerimine apteekides“, mis toimus ajavahemikul 10. oktoober kuni 10. november 2018. Projekti tulemusena vaksineeriti kokku 9098 inimest, mis moodustab umbes 10 % kõikidest gripi vastu vaksineeritutest. Immuniseerimiste korraldamine apteekides tõstis fookusesse Terviseameti teavitustöö alase tegevuse elanike gripivastase vaksineerimisel ja hõlmatus suurendamisel ning lihtsustas vaksineerimisteenuse kättesaadavust. Apteegiruumis vaksineerimise võiks motiveerida apteeke kindlustada immuniseerimiskava väliste vaktsiinide pideva olemasolu ja kättesaadavuse. Projekt andis kinnituse, et võib kasutada vaksineerimisteenust apteekides nii tava- kui eriolukordades (nt gripivastaseks vaksineerimiseks pandeemia tekkimisel)

Projektis osales 16 apteeki (Tallinn – 11, Tartu – 3, Kuressaare – 1, Jõhvi – 1), 6 asutust: Lääne-Tallinna Keskhaigla AS, Benita Kodu AS, Arstikeskus Confido OÜ, Qvalitas Arstikeskus, Arstikeskus Corrigo OÜ, Kuressaare Haigla.

Kokku osales 34 tervishoiuteenuse osutajat.

Vaksineerimist teostas tervishoiuteenuse, kes oli läbinud nõutava 16-tunnise immuniseerimise täiendõppe. Vaksineerimist osutati kas apteekide eraldi ruumis või muudest ruumidest eraldatud privaatsetes nõustamisruumides. Privaatsus patsientide teenindamisel oli tagatud.

Vaksineerimine dokumenteeriti kohapeal Tervise Infosüsteemis, immuniseerimisraamatus ja lisaks vaksineerimispassis või spetsiaalses infovoldikus. Immuniseerimiste andmed on edastatud TIS-i.

Enne vaksineerimise läbiviimist toimus nõustamine ja vastunäidustuste tuvastamine.

Tervishoiutöötaja vaksineeris vastunäidustuste puudumisel. Ühe patsiendi teenindamiseks kulus keskmiselt 10 min.

Kõigil teenuse osutajatel olid olemas komplikatsioonide vastased preparaadid, sh ka anafülaktilise šoki kupeerimiseks. Lamamisvõimalus oli tagatud kas vaksineerimisruumis või müügisaalis selleks eraldatud osas.

3. Vaksineerimisega hõlmatus tervishoiutöötajate seas

Gripi suhtes üheks oluliseks riskirühmaks on tööalaselt ohustatud isikud, eeskätt tervishoiutöötajad, kes lisaks suuremale võimalusele ise nakatuda võivad ohtu seada ka oma patsiente.

Ülevaate saamiseks tervishoiutöötajate vaksineerimise kohta Terviseameti gripikeskus viis läbi küsitluse, mille käigus kogusime andmeid gripi vastu vaksineerimisega hõlmatuses koht tervishoiutöötajate seas.

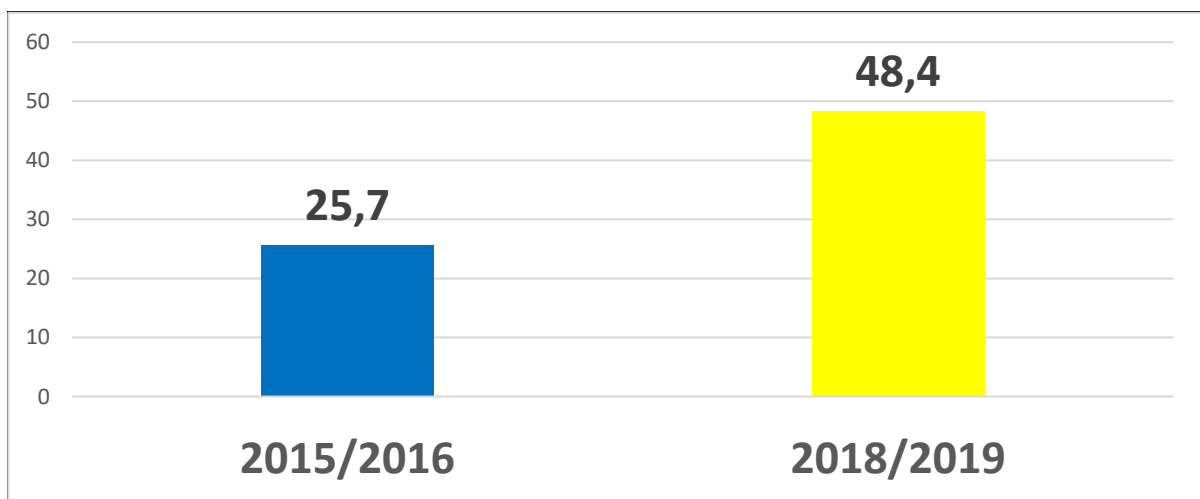
Tabelid andmete kogumiseks saadeti välja Eesti Perearstide Seltsi ja Haiglate Liidu kaudu. TA regioonide spetsialistid küsiti täiendavalt andmed haiglatelt ja perearstidelt, kes ei kuulu EPS-le ja HL-le, ka edastasid meeldetuletused tervishoiuteenuse osutajatele. Andmeid edastati 21666 tervishoiutöötaja kohta (91%). TAI Tervisestatistika andmebaasi 2017 a oli tervishoiutöötajate arv Eestis 23750.

Esimese sihtrühma moodustasid kõik Eestis aktiivselt tegutsevad perearstikeskustesse kuuluvad tervishoiutöötajad. Vastuseid laekusid 94,3% Eestis tegutsevatest perearstidest/ perearstikeskustest. Vastamise % jäi tagasihoidlikuks Tallinnas ja Harjumaal, kust laekus andmeid 29% perearstikeskustest.

Teise sihtrühma moodustasid haiglate tervishoiutöötajad. Vastuseid laekusid 89,5% Eestis tegutsevatest haiglatest.

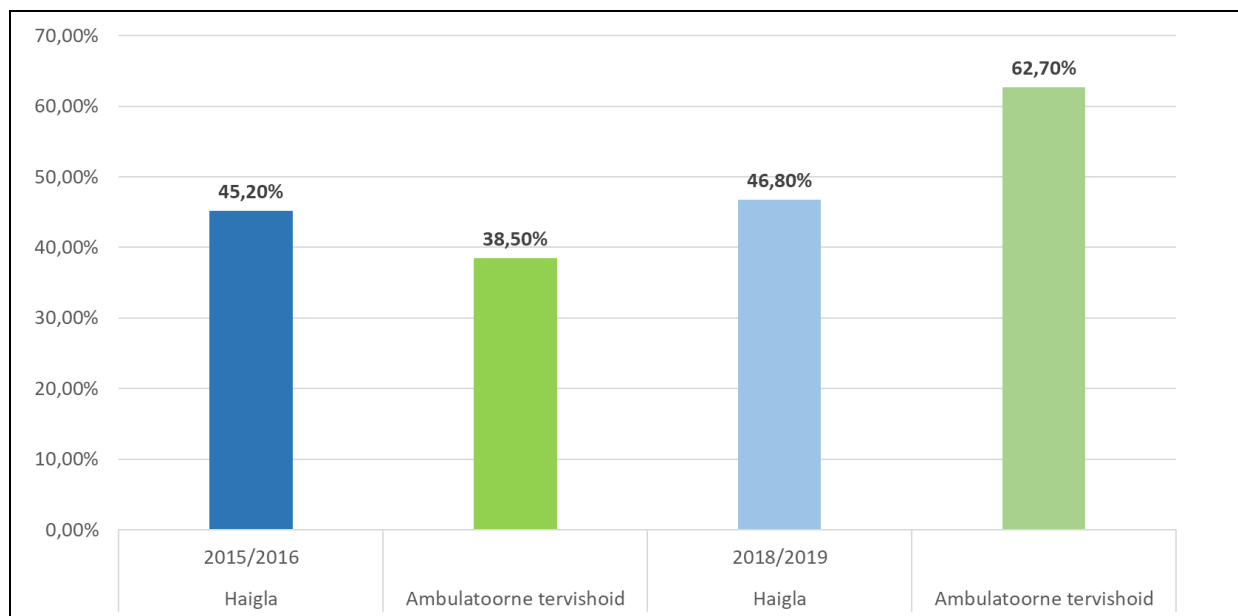
Gripivastase vaksineerimisega hõlmatus kõikide tervishoiutöötajate seas oli 48,4 % . Võrreldes eelmise 2016a läbiviidud samalaadsega uuringuga toimus märkimisväärne progress tervishoiutöötajate vaksineerimisega hõlmatuses. Vaksineerimisega hõlmatus tervishoiutöötajate seas kasvas peaaegu 2 korda. (*Joonis 4*)

Joonis 4 Gripivastase vaksineerimisega hõlmatus tervishoiutöötajate seas

Vaksineerimisega hõlmatus haiglatöötajate seas moodustas 46,8 % (45,2% - 2016a) ning perearstide keskuste töötajate seas 62,7 % (38,5 %- 2016.a). Võrreldes 2016 a kasvas vaksineerimisega hõlmatus ambulatoorses tervishoius 38,2% võrra ning ületas haiglatöötajate hõlmatus, kus hõlmatus püsis 2016 a tasemel. (*Joonis 5*)

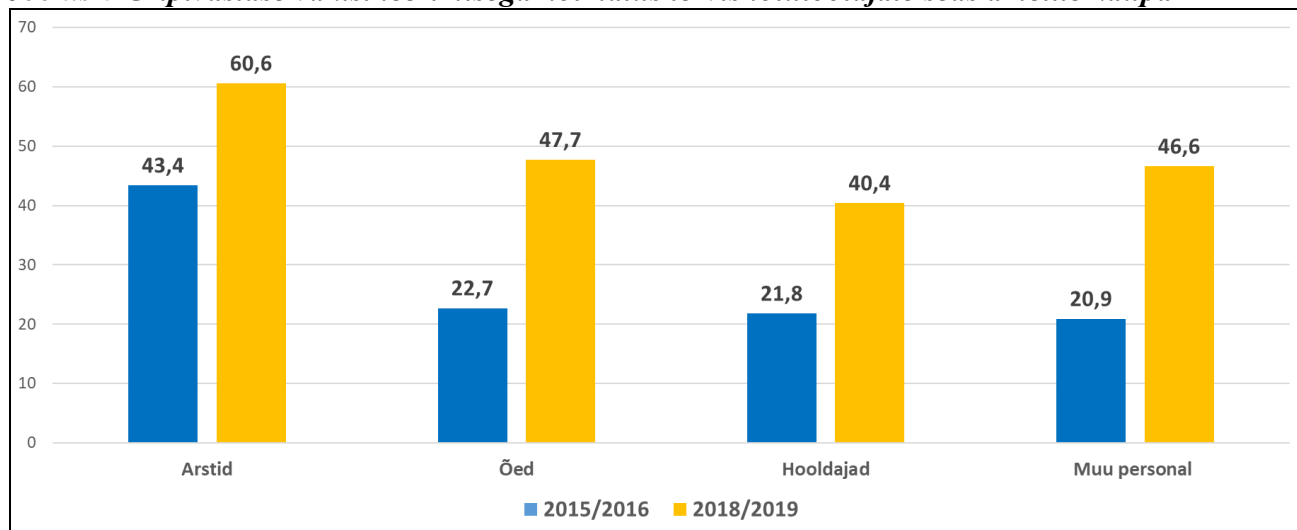
Joonis 5 Gripivastase vaksineerimisega hõlmatus haiglates ja ambulatoorses tervishoius

Kõige kõrgem oli vaksineerimisega hõlmatus endiselt arstide hulgas 60,6 %, hooldajate ja õdede seas vaksineerimisega hõlmatus kasvas peaaegu kahekordselt ning moodustas sel hooajal vastavalt 47,7 ja 40,4.

Kõrgeim vaksineerimisega hõlmatus arstide seas oli iseloomulik nii haiglate, kui ka esmatasandi jaoks. (Joonis 6)

Joonis 6 Gripivastase vaksineerimisega hõlmatus tervishoiutöötajate seas ametite kaupa

4. Gripivastane vaksineerimine üld- või erihooldekodudes

Terviseameti ettepanekul võttis sotsiaalministeeriumi juures töötav immunoprofülaktika ekspertkomisjon vastu otsuse võimaldada hooldekodude patsientidele tasuta gripivastast vaksineerimist alates 2019 a. septembrist. Teenuse korraldusega tegeleb Haigekassa

esmatasandi teenuste osakond. Hange on läbi viidud ja tarne (9000 doosi, VaxigripTetra) peab tulema TA kesklattu hiljemalt 25.09. Esialgne eesmärk on katta hooldekodude vaktsineerimised hiljemalt 31.10.2019.